

Voor geestelijke gezondheid van mensen
met psychische en/of gedragsproblemen

BELEIDSPLAN 2024-2025

www.antondosen-foundation.eu

Prof. Anton Došen Stichting
Julianalaan 7
5735 CT Aarle-Rixtel
contact@antondosen-foundation.eu
0653 285 586

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Missie/visie	5
1.2 Doelstelling	5
1.3 Strategie	6
2. Huidige situatie	7
2.1 Activiteiten van de organisatie	8
3. Toekomst.....	13
4. Organisatie	14
4.1 Bestuur.....	14
4.2 Werknemers.....	14
5. Financiën	15

Inleiding

Voor u ligt het eerste beleidsplan van de prof. Anton Došen stichting, die opgericht is in 2023 na het overlijden van de wetenschapper en clinicus Anton (Ante) Došen, om zijn gedachtegoed verder te verspreiden.

Wie was Anton Došen en waarom is er een stichting gewijd aan zijn levenswerk?

Anton Došen was kinderpsychiater en gespecialiseerd in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. Gedurende zijn 50-jarige loopbaan als kinderpsychiater is hij de geestelijk vader geworden van verschillende professionals in uiteenlopende landen in Europa. Voor de essentie van zijn betekenis voor de wetenschap en praktijk voor de zorg voor deze kwetsbare populatie verwijzen we graag naar de openingsspeech van voorzitter dr. Brian Barrett, gehouden tijdens de *“Tribute to Anton Došen”* van de European Association for Mental Health in Intellectual Disability (EAMHID), te Helsinki in september 2023.

‘In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw werd de mogelijkheid van psychische stoornissen bij mensen met een verstandelijke beperking nog steeds ontkend en schreven psychiaters het optredende verstoorde gedrag toe aan de verstandelijke beperking zelf. Daarbij schreven ze veelvuldig medicijnen voor om mensen met een verstandelijke beperking te ‘kalmeren’ en als dat niet hielp, werden ze gestraft, afgezonderd en in bedwang gehouden. Toen Anton Došen als jonge (kinder-)psychiater in die jaren met de doelgroep begon te werken, begreep hij al snel dat mensen met een verstandelijke beperking, net als wij een innerlijk psychisch leven hebben en dat daarom psychische problemen en stoornissen op de juiste manier gediagnosticeerd en behandeld moesten worden in plaats van ontkend. Hij ontwikkelde het ‘ontwikkelingsdynamisch model’ voor mensen die in het dagelijks leven met deze doelgroep werken waarin de persoon en niet de beperking centraal staat in de hulpverlening. Binnen dit model worden de emotionele behoeften van de persoon als een belangrijke factor gezien voor het geestelijk welzijn. Hij realiseerde zich dat emotionele behoeften verschillen, afhankelijk van de fasen van emotionele ontwikkeling en dat veel mensen met een verstandelijke beperking op dit gebied achterblijven. Daarom ontwierp hij in 1980 de eerste ‘Schaal voor Emotionele Ontwikkeling’ (SEO), een schaal om hun emotionele behoeften systematischer te beschrijven en in kaart te brengen. Dit maakte een dieper begrip mogelijk van veel gedragingen van mensen met een verstandelijke beperking en leidde ertoe dat de omgeving van deze mensen meer werd aangepast aan hun emotionele behoeften. Dit was baanbrekend, omdat het veel beter werkte en veel humaner was dan medicijnen en beperkende maatregelen. Het verbeterde de levenskwaliteit van deze mensen dramatisch. Anton hield zijn inzichten niet voor zichzelf, maar publiceerde en onderwees daarover bij talloze gelegenheden in Europa en in andere delen van de wereld. Het gevolg is dat in steeds meer landen de integratieve benadering van het ontwikkelingsdynamisch model wordt toegepast waarin multidisciplinaire teams bestaande uit psychiaters, artsen voor mensen met een verstandelijke beperking, orthopedagogen, psychologen, maatschappelijk werkers en verpleegkundigen, begeleiders en familie samenwerken ten behoeve van de constatering van de diagnose en behoeften van de cliënt. De systematische beoordeling van de emotionele ontwikkeling wordt net zo belangrijk geacht als IQ-testen bij de behandeling en ondersteuning van mensen met een verstandelijke beperking....’¹

Aangezien het werk van Došen is gestoeld op algemene en universele principes, is het van toepassing op alle mensen. In die context is er de laatste paar jaar dan ook gewerkt aan uitbreiding van hogere fasen van emotionele ontwikkeling binnen de Schaal voor Emotionele Ontwikkeling voor gebruik in andere sectoren, zoals jeugdzorg, ouderenzorg, forensische zorg, (speciaal) onderwijs, etc. Inmiddels vindt het gedachtegoed steeds meer haar weg in de andere sectoren zowel in Nederland, Vlaanderen als in andere Europese landen.

¹ Deze tekst is gebaseerd op de Tribute to Anton Došen speech, van dr. Brian Barrett, voorzitter van de European Association for Mental Health in Intellectual Disability (EAMHID), gehouden in Helsinki in september 2023.

De oprichting van de prof. Anton Došen Stichting

Het overlijden van Anton bracht in de wereld van professionals en cliënten reacties teweeg waaruit het grote respect bleek voor zijn pioniers- en levenswerk en zijn verdienste voor het psychische welzijn van mensen met een verstandelijke beperking en hun omgeving. Als eerbetoon hebben zijn Vlaamse en Nederlandse collega's in november 2023 zijn leven en werk herdacht in een -aan hem gewijd- symposium en in een *Liber Amicorum* met de veelzeggende naam 'De liefdevolle revolutie van Anton Došen' (Morisse, Claes, De Neve, Koedoot, 2023).

Hetzelfde jaar nog hebben we, mede dankzij Anton 's "leerlingen" en collegae Jolanda Vonk (Nederland) en Filip Morisse (Vlaanderen), de prof. Anton Došen Stichting opgericht ter bevordering van de verspreiding en voortzetting van het baanbrekende werk van Anton. Eén van de aanbevelingen van Anton voor de toekomst was, dat niet het bestrijden van probleemgedrag en psychische stoornissen, maar het bevorderen van geestelijke gezondheid ons doel moet zijn. Daarvoor is, naast kennis ook een adequate organisatie van de geestelijke gezondheidszorg nodig. Wij zetten daarom in op verdere spreiding en ontwikkeling van kennis, nationaal en internationaal, middels scholingen, studiebezoeken, publicaties en het vragen van aandacht voor succesvolle aanpakken en behandelmethodes voor de dagelijkse praktijk. Als beginnende stichting zullen we ons in de start richten op de randvoorwaarden: presentatie van de stichting middels een 'up to date' en informatieve website, bekendheid geven aan het werk van de stichting, fondsenwerving en prioritering van activiteiten. Daarbij is ons streven om de status van ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling) aan te vragen bij de Belastingdienst, omdat dit fiscale voordelen met zich meebrengt voor zowel donateurs als de stichting.

De aankondiging van de oprichting van de prof. Anton Došen Stichting is nationaal én internationaal met veel enthousiasme ontvangen door professionals uit verschillende disciplines. Gezien het getoonde respect voor Anton Došen als onze (geestelijk) vader, voelen wij ons dan ook gesteund in het initiatief en willen we ons inzetten om deze doelen gezamenlijk te verwezenlijken. Daarmee zou een belangrijke wens en droom van mijn vader in vervulling gaan: namelijk passende zorg en kwaliteit van leven voor kwetsbare personen met psychische en gedragsproblemen en hun naasten.

Rahela Došen

1. Missie/visie

Doelgroep

Hoewel Anton Došen zelf voornamelijk heeft gewerkt in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking, heeft hij altijd uitgedragen dat zijn gedachtegoed gestoeld is op algemene en universele principes en dus van toepassing is op alle mensen.

Met de stichting willen we enerzijds de focus houden op personen met een verstandelijke beperking, anderzijds is gebleken dat de ontwikkelingsdynamische benadering van Došen en het afstemmen op de emotionele ontwikkeling ook toepasbaar is op een veel ruimere doelgroep, juist vanwege de universele uitgangspunten. In dat opzicht bedoelt de stichting waar er sprake is van 'de doelgroep' ook alle mensen met psychische en/of gedragsproblemen. Dit is dus breder dan de doelgroep waarmee Anton oorspronkelijk is begonnen en kan tevens bruikbaar zijn voor de algemene psychiatrie en GGZ, andere sectoren zoals jeugdzorg, ouderenzorg, forensische zorg, (speciaal) onderwijs, etc. In het begin zal onze focus echter liggen op kennisuitwisselingen binnen de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. Dit omdat hier de expertise ligt van de Stichting en de noodzaak daar het grootst is.

Missie

Binnen het gedachtegoed van Anton Došen wordt de focus gelegd op het bevorderen van geestelijke gezondheid van mensen met psychische en/of gedragsproblemen.

Hiertoe ontwikkelde Došen het ontwikkelingsdynamisch model waarbij naast bio-psycho-sociale factoren de ontwikkelingsdynamiek een grote plaats krijgt. Belangrijke pijlers hierbij zijn: multidisciplinaire samenwerking, integratieve beeldvorming en aansluiting op basale emotionele behoeften van mensen door betrokkenen in de sociale context. Dit model is universeel. Afstemming op de emotionele behoeften van een persoon blijkt preventief voor diens geestelijke gezondheid. Dit geldt voor ons allemaal. Echter wanneer je aangewezen bent op de zorg van anderen, wordt dit nog belangrijker.

Omdat Anton 50 jaar gewerkt heeft in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking, is het ontwikkelingsdynamische model in deze sector het meest bekend. Inmiddels vindt het gedachtegoed steeds meer haar weg in alle andere genoemde sectoren zowel in Nederland, Vlaanderen als in andere Europese landen.

De missie van deze stichting is om, voortbordurend op het ontwikkelingsdynamische model en diens pijlers, het denken van Anton te continueren, en dit verder te verspreiden binnen Europa en mogelijk ook andere landen daarbuiten, voor alle mensen met psychische en/of gedragsproblemen.

Visie

Vanuit bovengenoemde missie willen we bijdragen aan een samenleving waarin mensen, die dit niet alleen en op eigen kracht kunnen, perspectief, betekenis en rol hebben en kunnen leven naar hun mogelijkheden en behoeften.

1.2 Doelstelling

De prof. Anton Došen Stichting heeft als doel de verdere promotie van de geestelijke gezondheidszorg voor de beschreven doelgroep volgens het gedachtegoed van professor A. Došen, met een specifieke focus op het ontwikkelingsdynamische model en de emotionele ontwikkeling. Daarin zal de verbinding wetenschap-praktijk een belangrijke rol spelen.

1.3 Strategie

Voor de verwezenlijking van onze doelstelling hebben we de volgende speerpunten geformuleerd.

Speerpunt 1 Het verder verspreiden van kennis, vaardigheden, methoden, instrumenten en goede praktijken met betrekking tot geestelijke gezondheid met specifieke aandacht voor de emotionele ontwikkeling;

Doel is om passende behandelingsmethodes in te zetten op basis van de juiste integratieve diagnose en het beter herkennen van onderliggende basisbehoeften bij symptomen van opvallend gedrag. Essentieel is hierbij de ontwikkelingsdynamische benadering: een multidisciplinaire integratieve benadering waarin verschillende professionals uit de gespecialiseerde zorg voor geestelijke gezondheid en het natuurlijk netwerk met elkaar samenwerken en waarbij de focus ligt op de persoonlijkheidsontwikkeling en de emotionele ontwikkeling. Het doel van deze benadering is, dat de (professionele) omgeving op passende wijze tegemoetkomt aan de basale emotionele behoeften van het kind of de volwassene. Als belangrijk instrument in onderzoek en diagnose naar basisbehoeften en draagkracht, wordt gebruik gemaakt van verschillende schalen voor emotionele ontwikkeling (SEO) die inmiddels ruim in omloop zijn (SEO-R² (2024), SEO-V (2017) en VEO, experimentele versie 2021, gebaseerd op de Schaal voor Emotionele Ontwikkeling, oorspronkelijk door Došen ontwikkeld in 1990).

Speerpunt 2 Het stimuleren van uitwisseling tussen professionals werkzaam rondom de geestelijke gezondheid van genoemde doelgroep, in landen en sectoren waar deze benadering of het gedachtegoed van Anton Došen minder bekend is;

De stichting zal jaarlijks een uitwisseling faciliteren voor een kleine multidisciplinaire groep van geïnteresseerde professionals (gedacht wordt aan een combinatie van psychiaters, psychologen, orthopedagogen, maatschappelijk werkers, verpleegkundigen/begeleiders en betrokken managers), die zorg verlenen aan de beschreven doelgroep. Het multidisciplinaire aspect is hier van belang voor een integratieve beeldvorming en voor de uiteindelijke totstandkoming van een integratieve behandeling. We beginnen met uitwisselingen binnen de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. Dit omdat in de doellanden de noodzaak het grootst is en omdat de expertise van de Stichting expertise heeft op dit terrein.

Speerpunt 3 Het geven van advies t.a.v. het onderzoek naar en het beleid voor geestelijke gezondheidszorg en kwaliteit van leven van mensen met psychische en/of gedragsproblemen

Op dit moment is de geestelijke gezondheidszorg nog te vaak gericht op genezing van psychische pathologie of het bestrijden van probleemgedrag. Het is zaak om dit paradigma te verschuiven van genezing of bestrijding naar bevordering van de geestelijke gezondheid en daarmee ook het opzetten van een basisstructuur voor het bieden van geestelijke gezondheidszorg aan diegene die dat nodig hebben.

De activiteiten van de stichting zullen nationaal en internationaal gericht zijn, al dan niet in samenwerking met de *European Association for Mental Health in Intellectual Disability* (EAMHID), die in de jaren '90 van de vorige eeuw is opgericht door Anton Došen. Voor de verwezenlijking van haar doelen in Nederland en Vlaanderen werkt de stichting nu al nauw samen met partners zoals SENS-EO (het Vlaamse netwerk voor emotionele ontwikkeling), Universiteit van Gent, Fortior en het Landelijk Netwerk Emotionele Ontwikkeling (LNEO, Nederland). Wat de te organiseren studiebezoeken betreft, zal de stichting zich - gezien de goede contacten van Anton Došen met de landen in Zuidoost- en Oost-Europa, en met het oog op de behoefte in die landen- in de eerste periode richten op die landen.

Randvoorwaarden

Om volwaardig aan het werk te kunnen gaan met onze doelstellingen, zullen we ons de eerste periode richten op:

1. bekendheid geven aan de stichting en haar werk
2. inrichting van de website van de stichting (www.antondosen-foundation.eu) als vindplaats van relevante publicaties over de thematiek
3. financieringsmogelijkheden van de activiteiten van de stichting
4. met andere partners optrekken bij te organiseren bijeenkomsten, congressen en symposia met betrekking tot de doelgroep.

Meer hierover leest u in het volgende hoofdstuk.

2. Huidige situatie

De Anton Došen Stichting is op 30 oktober 2023 bij notariële akte opgericht. Het voornemen om een stichting op te richten is in september 2023 voor het eerst bekend gemaakt tijdens het *Tribute to Anton Došen*, gehouden op het tweejaarlijks congres van EAMHID in Helsinki, Finland. Dit is de Europese organisatie voor de bevordering van geestelijke gezondheid van mensen met verstandelijke beperking. De experts en naaste collega's van Anton die door de familie zijn gevraagd voor het bestuur, te weten Jolanda Vonk en Filip Morisse, waren eveneens, naast Brian Barrett, de voorzitter van de EAMHID, de belangrijkste sprekers tijdens deze *Tribute*. Voorts is op 15 november 2023 tijdens het symposium ter nagedachtenis van het leven en werken van Anton dat in Nederland door zijn naaste collegae uit Nederland en Vlaanderen werd georganiseerd, de oprichting van de stichting bevestigd.

Bij de aankondiging van de Stichting is aangegeven dat we beogen met het uitdragen van het werk van Anton Došen meer professionals in verschillende landen te bereiken met de door hem ontwikkelde kennis, methoden en instrumenten die wezenlijk kunnen zijn bij het bieden van zorg die toegespitst is op de behoeften van de cliënt en diens naasten. Daarnaast is aangegeven dat de aanbevelingen van Došen voor de toekomst als belangrijke leidraad zullen dienen voor het werk van de Stichting. Een belangrijke pijler is zijn visie dat niet het bestrijden en de preventie van probleemgedrag en psychische stoornissen centraal moet staan, maar de stimulatie van een gezonde mentale ontwikkeling en bescherming van een gezond mentaal leven. Zie voor meer hierover zijn aanbevelingen die zijn opgenomen in het geschiedenisoverzicht van de European Association for Mental Health in Intellectual Disability (EAMHID), <https://eamhid.eu/about-eamhid/history/>.

De bekendmaking van de oprichting van de stichting heeft geleid tot uitingen van verschillende professionals bij te willen dragen aan het werk van de stichting, hetzij door werk te verrichten, hetzij in de vorm van donaties of door afstand te doen van royalty's van publicaties ten goede van de stichting.

Er is, ter aanvulling op de statuten, een huishoudelijk reglement² opgesteld en er is een website³ ingericht met daarop de belangrijkste gegevens van de stichting, relevante publicaties, gebeurtenissen en gehouden activiteiten. Er is een bankrekening geopend en de speerpunten en activiteiten van de Stichting zijn nader gedefinieerd.

De website blijft in ontwikkeling met als doel een zo breed mogelijk publiek te bereiken en te bedienen van kennis en informatie over het werk van Anton Došen, en relevante ontwikkelingen in theorie en praktijk te delen.

Er wordt tegelijkertijd gekeken naar fondsen om de activiteiten van de stichting te kunnen financieren.

² Hierin zijn onder meer beschreven de taken en bevoegdheden van het bestuur en de bestuursleden, de werkwijze t.a.v. besluitvorming, t.a.v vergaderingen, donaties en declaraties.

³ [Www.antondosen-foundation.eu](http://www.antondosen-foundation.eu)

Aangezien een van de beoogde activiteiten van de stichting zal zijn uitwisselingen (studiereizen) te organiseren voor professionals uit andere landen, wordt op het moment van schrijven van dit stuk gewerkt aan de ontwikkeling van een programma en inhoud van te organiseren studiebezoeken aan Nederland en België/Vlaanderen (*job-shadowing*, zie ook hieronder).

2.1 Activiteiten van de organisatie

De werkzaamheden van de Stichting zullen zich, om te beginnen, het komend jaar (2024-2025) richten op

1. Communicatie en bevordering van de zichtbaarheid van de Stichting
2. Ontwikkeling van kernactiviteiten voor een organisatie van betekenis
3. Opzetten en verdere ontwikkeling van samenwerking met partners voor een stevig netwerk
4. Fondsenwerving (waaronder ook subsidieaanvragen)

Ad 1. Communicatie en bevordering van de zichtbaarheid van de Stichting

Zoals hierboven aangegeven, zien we het bekendheid geven aan de stichting en haar werk als een belangrijke randvoorwaarde. Dit willen we realiseren als volgt.

Via het (internationale) netwerk en sociale media

De secretaris (Jolanda Vonk, Nederland) en penningmeester (Filip Morisse, Vlaanderen) van de stichting nemen beide nationaal en internationaal een prominente plaats in op het werkterrein en zullen binnen hun netwerken aandacht vragen voor het werk van de stichting.

Bij de uitreiking van de Anton Došen Dissertation Prize (zie ook hieronder) tijdens het komende EAMHID congres in 2025 te Gent zal aandacht gegeven worden aan de stichting. Voorts zal er op sociale media bekendheid gegeven worden aan het werk van de stichting.

In december 2024 zal in Vlaanderen, tijdens het tweejaarlijks SENS-EO symposium, in samenwerking met de stichting, de Anton Došen prijs worden uitgereikt (zie ook hieronder). Dit zal ook in Vlaanderen en in Nederland onder professionals voor de nodige aandacht zorgen voor de stichting.

Website

Er wordt gewerkt aan de verdere ontwikkeling van de website www.antondosen-foundation.eu. De website biedt eveneens de mogelijkheid om relevante informatie over geestelijke gezondheid van de beschreven doelgroep (zie missie) vrij toegankelijk te maken. Er zullen (links naar) publicaties geplaatst worden van Anton Došen, relevante ontwikkelingen en gebeurtenissen uit het vakgebied en netwerk benoemd worden en er zal bekendheid gegeven worden aan nieuw uitgebrachte publicaties. Met het oog op de huidige bezetting van de stichting, is het streven in de loop van 2025 een goed gevulde *up to date* website te hebben.

Op deze manier werken we aan speerpunt 1: het verspreiden van kennis, vaardigheden, methoden, instrumenten en goede praktijken met betrekking tot geestelijke gezondheid en aandacht voor de emotionele ontwikkeling;

Zichtbaarheid

- Prijsuitreiking Anton Došen, Gent, Vlaanderen

Anton Došen was pater van het Vlaamse netwerk SENS-EO Emotionele ontwikkeling. Vanzelfsprekend is er sprake van een warme band tussen SENS-EO en de Stichting. Het netwerk organiseert (in de even jaren) tweejaarlijks symposia tijdens welke nieuwe ontwikkelingen worden gepresenteerd. Tijdens het eerstvolgende symposium, dat plaats vindt op 19 december 2024, zal, in samenwerking met de prof. Anton Došen stichting, de Anton Došen prijs worden uitgereikt ter waarde van EUR 1000,--. Dit wordt een terugkerende gebeurtenis op de tweejaarlijkse SENS-EO symposia.

- Tweejaarlijks Anton Došen symposium in Nederland

Op dit moment wordt er nagedacht over het in het leven roepen van een tweejaarlijks symposium -in de oneven jaren- in Nederland voor uitwisseling van nieuwe inzichten uit de wetenschap en (uitgetest in de)

praktijk voor de bevordering van geestelijke gezondheidszorg van de doelgroep. Hierbij gaat het om preventie en behandeling van problemen en bevordering van kwaliteit van leven. Bij doorgang, zal de stichting betrokken zijn en bijdragen aan de ontwikkeling van dit symposium. Het eerste symposium zou eind 2025 moeten plaats vinden en georganiseerd worden door Fortior

Betrokkenheid bij de twee hierboven benoemde symposia zal bijdragen aan de zichtbaarheid van de Stichting.

Ad 2. Ontwikkeling van kernactiviteiten voor een organisatie van betekenis

Zoals hierboven weergegeven, zal onze focus in het begin liggen op kennisuitwisselingen binnen de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking.

Studiebezoeken (job-shadowing): uitwisseling tussen professionals – theorie en multidimensionale uitvoering in de praktijk

De Stichting wil professionals uit andere landen incentives bieden om in een kleine groep (bestaande uit een begeleider/leerkracht/therapeut en iemand uit het middenkader) aan de hand van *job-shadowing* ondergedompeld te worden in organisaties en bij collega's die vertrouwd zijn met de ontwikkelingsdynamische benadering van emotionele ontwikkeling.

De trainingen en studiebezoeken aan Nederland en Vlaanderen zullen aangeboden worden aan professionals uit verschillende Europese landen met als doel de bestaande kennis en goede ervaringen uit de praktijk in Nederland en Vlaanderen te delen en in te zetten voor de doelgroep in de landen waar de kwaliteit van zorg nog grote stappen kan maken. Bij deze studiebezoeken zal het zwaartepunt liggen op diagnostiek, behandeling en vooral preventie van probleemgedrag en psychische problemen bij mensen met een verstandelijke beperking. Het basisprincipe van de *job-shadowing* is dat de activiteiten multidisciplinair en integratief gebeuren met een grote focus op aanpassen van de omgeving aan de emotionele behoeften van cliënten. Hierin werken professionals uit verschillende disciplines (psychiaters, orthopedagogen, psychologen, maatschappelijk werkers, verpleegkundigen, begeleiders, leerkrachten) met elkaar samen om te komen tot een geïntegreerde diagnose en aanpak. Deelnemers aan de *job-shadowing* krijgen de kans om mee te draaien in het onderwijs, diagnostiek, behandeling en ondersteuning van kinderen, jongeren en volwassenen in sectoren van zorg waarbij er sprake is van geestelijke gezondheidsproblemen.

Om nieuwe werkwijzen binnen een organisatie en samenwerkingsverbanden tussen organisaties te kunnen realiseren, is het van belang dat hiervoor (op management niveau) ook ruimte wordt geboden en er passend beleid wordt opgesteld. Daarom zal per groep ook een deelnemer uit het middenkader uitgenodigd worden die in de positie is om benodigde aanpassingen door te voeren op organisatieniveau en tussen organisaties.

Bij ieder aspect van de *job-shadowing* wordt de oefening gemaakt wat en hoe dit lokaal kan geïmplementeerd worden in de organisatie van herkomst. Het is dus veel meer dan komen kijken of ervaren maar steeds de vertaalslag maken naar de eigen werkpraktijk of alledaags leven (als het om natuurlijk netwerk gaat).

Van deelnemers wordt verwacht dat zij voorafgaand aan het studiebezoek aangeven wat zij willen leren tijdens het studiebezoek en dat zij na afloop ervan een actieplan opstellen om het geleerde in te zetten in hun werk en de organisatie. Het komend jaar richt de stichting zich op Kroatië. Daar zijn, na het overlijden van Anton Došen – oorspronkelijk afkomstig uit Kroatië – zijn werk en aanpak nog meer in de aandacht komen te staan. Bij de selectie van kandidaten voor de trainingen zal rekening gehouden worden met het potentieel om de opgedane kennis verder te verspreiden en duurzaam om te zetten in actie.

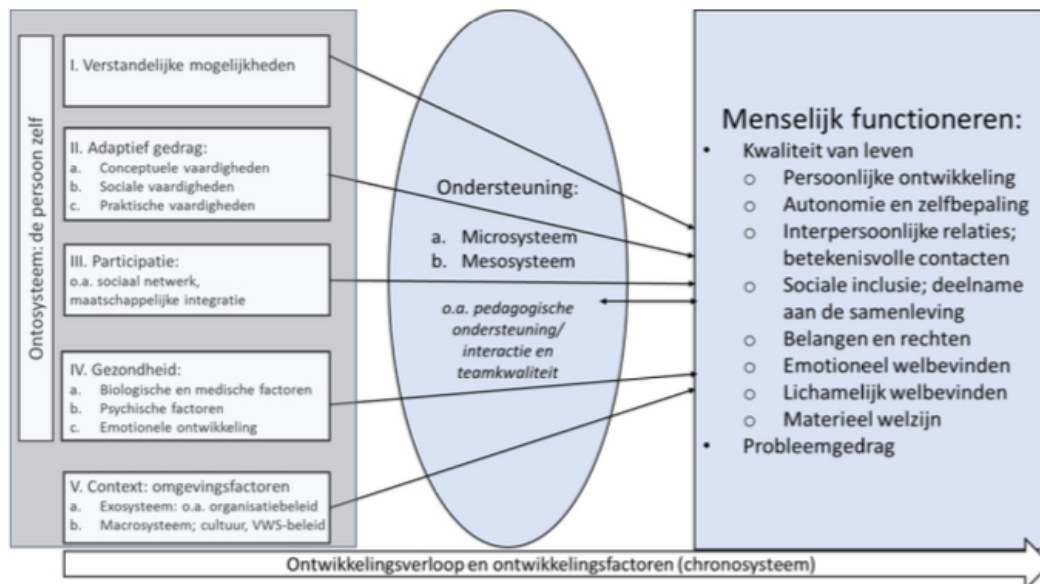
Met bovengenoemde activiteiten zal de stichting de komende tijd werken aan de eerste twee speerpunten. Op de langere termijn (vanaf 2025) willen we ons ook inzetten voor het volgende punt, dat valt onder speerpunt drie.

Op middellange termijn: opname van emotionele ontwikkeling in de definitie van verstandelijke beperking (AAIDD model)

In 2011 was er, op initiatief van Hogeschool Gent, een historische ontmoeting tussen prof. Anton Došen en prof. R.L. Schalock (V.S.). Het doel van deze ontmoeting was te onderzoeken waar en hoe emotionele ontwikkeling een plaats zou kunnen krijgen in de internationaal aanvaarde definitie van verstandelijke beperking volgens de toonaangevende organisatie *American Association on Intellectual and Developmental Disabilities* (AAIDD). Tot op vandaag wordt emotionele ontwikkeling nog niet formeel vermeld in de definitie maar zijn er zeker raakpunten omdat beide modellen uitgaan van een ecologische benadering en een multidimensioneel ondersteuningmodel. Zie ook het hieronder gepubliceerde schema van P.Embregts in NtZ, mede gebaseerd op het Ontwikkelingsdynamisch Model van Došen.

Er zijn allicht structurele verbindingen mogelijk tussen beide kaders vanuit de concepten geestelijke gezondheid en *Quality of Life* (met het domein 'emotioneel functioneren' in het bijzonder). De Stichting neemt zich voor om weer contact te leggen met de AAIDD om de dimensie emotioneel functioneren op te nemen in de definitie, classificatie, diagnose en ondersteuning van verstandelijke beperking.

Figuur 4. AAIDD-model [6] gecombineerd met het biopsychosociale [3] en ecologische model [1]

In dit model worden op basis van het biopsychosociale en ecologische model de AAIDD-dimensies meer specifiek uitgewerkt. Daarnaast zijn de dimensies ontwikkelingsverloop en -factoren toegevoegd. In onderhavige richtlijn wordt gewerkt met het aangepaste AAIDD-model zoals weergegeven in Figuur 4.

Referenties

1. Absil, G., C. Vandoorne, and M. Demarteau, *Bronfenbrenner, l'écologie du développement humain. Réflexion et action pour la Promotion de la santé*. 2012, Liège/Mons: Appui en Promotion et Éducation pour la Santé; Observatoire de la Santé du Hainaut.
2. Centrum voor Consultatie en Expertise. *Visie en werkwijze*. 2018; Available from: <https://www.cce.nl/over-cce/visie-en-werkwijze>.
3. Dosen, A., et al., *Richtlijnen en principes voor de praktijk. Beoordeling, diagnose, behandeling en bijbehorende ondersteuning voor personen met verstandelijke beperkingen en probleemgedrag*. 2008, Centrum voor Consultatie en Expertise.
4. Henderikse, B., *Zelfverwonding*. 2017, Gouda: Centrum voor Consultatie en Expertise.
5. Olivier-Pijpers, V.C.C., J.M.; Buntinx, W.H.E.; Nieboer, A.P., *Organisatiecontext en ondersteuning*

Ad 3. Opzetten en verdere ontwikkeling van samenwerking met partners voor een stevig netwerk

De stichting werkt samen met de volgende partner organisaties

EAMHID

De stichting werkt als *affiliated organisation* samen met de Europese vakorganisatie EAMHID, die in de jaren '90 van de vorige eeuw is opgericht. Het komende jaar zullen we ons richten op concretisering van de samenwerking met EAMHID en de daar onder vallende *Special Interest Group* NEED (*Network of Europeans on Emotional Development*).

Fortior

Fortior heeft in 2023 de logistieke organisatie van het herinneringssymposium voor Anton Došen mogelijk gemaakt. De opbrengst van het symposium is gedoneerd aan de Stichting. Fortior is voornemens om jaarlijks een bescheiden donatie aan de stichting te doen. Op dit moment worden er samen met Fortior, SENS-EO en de stichting mogelijkheden verkend over het organiseren van een tweejaarlijks Anton Došen symposium (zie ook hierboven onder het kopje *Zichtbaarheid*).

SENS-EO (Academische Werkplaats Emotionele Ontwikkeling, Vlaanderen)

Zoals hierboven weergegeven, is er sprake van een warme band tussen SENS-EO en de Stichting en zal tijdens het eerstvolgende SENS-EO symposium (19 december 2024), in samenwerking met de prof. Anton Došen stichting, de Anton Došen prijs uitgereikt worden.

De komende tijd zullen we het gesprek aangaan met de volgende organisaties over samenwerking en partnerschap:

- Landelijk Netwerk Emotionele Ontwikkeling (LNEO)
- Affect-us, De Academische werkplaats van Bartimeus, VU Amsterdam, Odion en Ons Tweede Thuis te Amsterdam
- Tranzo: Academische werkplaats voor mensen met een verstandelijke beperking, Universiteit van Tilburg
- Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE)
- Kennisplein gehandicaptenzorg
- Science for Care P.C. Sint-Jan Baptist Zelzate
- Uitgeverij Gompel & Svacina
- RINO-groep Utrecht

Ad 4. Fondsenwerving

Zoals hierboven aangestipt, hebben verschillende auteurs royalty's van hun boeken toegezegd aan de Stichting. Het gaat om:

1. *De liefdevolle revolutie van Anton Došen* (2023) Morisse, Claes, Koedoot, De Neve (2023)
2. *SEO-R² Schaal voor Emotionele Ontwikkeling van mensen met een verstandelijke beperking – Revised 2. Instrument voor assessment*, Morisse & Došen, (derde uitgave, 2024)
3. *Schaal voor emotionele ontwikkeling – verkort² (SEO-V²)* (verwacht eind 2024).
4. *SEEDler*, boek Sabine Zepperitz

De Stichting is tot en met 2025 verzekerd van een bescheiden bedrag van de RINO groep en ook de organisatie Fortior heeft een bescheiden jaarlijkse donatie in het vooruitzicht gesteld. Hiermee verwachten we de vaste kosten van de komende jaren te kunnen financieren (zie ook hieronder).

Voor de uitvoering van de *job-shadowing* zullen we fondsen werven. We denken hierbij aan subsidieaanvragen en donaties. De Stichting verwacht een goede kans te maken op subsidie van het PAOS-fonds in 2024, waarmee de eerste *job-shadowing* in 2025 gerealiseerd zou kunnen worden. Overige subsidiemogelijkheden, bijvoorbeeld van de Europese Commissie, zullen verkend worden in de loop van het komende jaar. Zo zal ook een strategie voor het werven van donaties uitgewerkt worden.

Het bovenstaande is als volgt samen te vatten:

	<i>Loopt</i> <i>(2023-2024)</i>	<i>In planning/prioriteit</i> <i>2024-2025</i>	<i>Middellange termijn</i> <i>2026 en later</i>
<i>Communicatie en zichtbaarheid</i>	• Via netwerk • Afronding website • 1-2 symposia	• Sociale media (na afronding website) • Symposia	• Sociale media (na afronding website) • symposia
<i>Kernactiviteiten</i>	• Ontwikkeling Job-shadowing project	• uitwerking plan (2024) en uitvoering (2025) eerste job-shadowing	• uitvoering opvolgende Job-shadowing • Emotionele ontwikkeling in definitie verstandelijke beperking
<i>Netwerk</i>	• Partnerschappen lopen en worden uitgebouwd	• Eerste set aanvullende partners benaderen en definiëren samenwerking	• Overige partners benaderen en definiëren samenwerking
<i>Fondsenwerving</i>	• royalty's	• subsidie aanvragen voor eerste job-shadowing (2024) • onderzoek naar overige fondsen (2024) • uitwerken (2024) en uitvoeren (2025) strategie donateurs	• voortzetting fondsenwerving/subsidieaanvragen

3. Toekomst

We verwachten dat we met eerdergenoemde activiteiten ook in de toekomst goed kunnen bijdragen aan het verder verspreiden en de verdere ontwikkeling van het gedachtegoed van Anton Došen.

De website van de Stichting zal ook fungeren als dé vindplaats van publicaties van Anton Došen en andere relevante publicaties, alsook relevante gebeurtenissen in en voor het netwerk. Met het in gang zetten van *job-shadowing* activiteiten zullen we bovendien de succesvolle werkwijze van Došen, waarmee hij heeft bijgedragen aan het welzijn van vele mensen, toegankelijk maken voor een grotere groep zorgverleners en hun cliënten in andere landen. Door een zorgvuldige keuze van deelnemers aan de *job-shadowing* (we kiezen voor de formule waarbij sprake is van een kleine multidisciplinaire groep bestaande uit een of twee begeleider(s)/leerkracht(en)/therapeut(en) en iemand uit het middenkader) bevorderen we goede landing en spreiding binnen de organisatie op zowel uitvoerend als managementniveau.

Op deze manier denken we concrete invulling te geven aan de spreiding van kennis én goede praktijken ten aanzien van de bevordering van de geestelijke gezondheidszorg voor onze kwetsbare doelgroep.

De hoeveelheid *job-shadowing* studiebezoeken zal afhankelijk zijn van de financiële middelen van de stichting en de mogelijkheden van cofinanciering door geïnteresseerde deelnemende organisaties zelf. In eerste instantie denken we aan één tot eventueel twee per jaar.

Zie meer over financiële middelen hoofdstuk 5.

4. Organisatie

Kamer van Koophandel nummer	: 91826993
Fiscaal nummer	: 865784450
ANBI-status	: wordt aangevraagd
<i>Affiliated cooperation</i> met	: European Association for Mental Health in Intellectual Disability (EAMHID)

Contact

e-mail	: contact@antondosen-foundation.eu
postadres	: Julianalaan 7, 5735 CT Aarle-Rixtel

4.1 Bestuur

Het bestuur is onbezoldigd en bestuursleden kunnen onkostenvergoeding ontvangen op basis van gemaakte kosten ten behoeve van werkzaamheden voor de stichting.

Voorzitter	: drs. Rahela Dosen
Secretaris	: drs. Jolanda Vonk
Penningmeester	: dr. Filip Morisse

4.2 Werknemers

Op dit moment zijn er geen werknemers in dienst bij de stichting. Voorzien wordt dat de bestuursleden voor werkzaamheden hier een daar een beroep zullen doen op assistentie van 'vrienden van de stichting', die op vrijwillige basis zullen bijspringen. In geval van gemaakte onkosten, kunnen deze vergoed worden. Wanneer dit relevant wordt, zal het bestuur hier afspraken over maken.

5. Financiën

Lopende kosten van de Stichting

De lopende kosten en prognose van inkomsten/uitgaven van de stichting zien er uit als volgt.

	2023		2024		Schatting 2025		Schatting 2026	
	In	uit	In	uit	In	Uit	In	uit
Over uit het voorgaand jaar			853		1176		1366	
RINO groep	2225		500		500		500	
Domeinnaam tot nov 2026		195						195
Webdesigner (schatting)				350				
Oprichtingskosten/statuten notaris		1132						
Inschrijving KVK		75						
Kosten KBC België				54		60		70
Accountant (schatting)				250		250		250
Reiskosten bestuursleden				PM		PM		PM
Fortior			330		PM		PM	
Royalty's			147		PM		PM	
Job-shadowing			PM	PM	PM	PM	PM	PM
Totaal	2255	1402	1830	654	1676	310		

Toelichting:

2023

Van de RINO Groep ontving de Stichting EUR 2250. Hiermee zijn de oprichtingskosten bij de notaris en inschrijving bij de Kamer van Koophandel bekostigd, alsook de kosten voor de domeinnaam van de stichting (tot november 2026).

2024

Inkomsten RINO groep exploitatie video 2023	500 EUR
Fortior (opbrengst herdenkingssymposium Anton Došen, nov '23)	330 EUR
Royalty's <i>De liefdevolle revolutie van Anton Došen</i> (nov '23):	147 EUR

Van de RINO groep ontvangt de Stichting voor de exploitatie van een interview met Anton Došen voor leerdoeleinden jaarlijks EUR 500. Deze afspraak heeft betrekking op de trainingen die lopen tot en met 2025. Eind 2025 wordt besloten of deze trainingen ook na 2025 voortgezet zullen worden.

Fortior, de organisator van het herdenkingssymposium voor Anton Došen, heeft de opbrengst van het symposium aan de Stichting gedoneerd.

Van de verkoop van het *Liber Amicorum* voor Anton Došen over 2023 zijn royalties verkregen.

Met deze inkomsten kunnen de overige lopende kosten gedekt worden, zoals de mogelijk te verwachten kosten voor een webdesigner (op afroep), de kosten voor de bankrekening, de accountant en mogelijke reiskosten.

Job-shadowing

Voor de financiering van de beoogde *job-shadowing* activiteiten, zal de stichting fondsen werven. Dit willen we proberen bij het PAOS-fonds, waar jaarlijks tot november subsidie aangevraagd kan worden tot een bedrag van maximaal 10.000 EUR. De eerste keer zal subsidie aangevraagd worden voor slechts één *job-shadowing* activiteit.

Daarna zal er pas gekeken worden naar mogelijkheden voor het uitvoeren van meerdere *job-shadowing* projecten per jaar, mogelijk in samenwerking met collegae uit andere landen. In dat geval zullen er, naast donaties, ook andere fondsen aangewend moeten worden, bijv. subsidies, nationaal of internationaal (bijv. de Europese Commissie). De stichting zal -naast fondsenwerving via subsidieaanvragen – ook inzetten op het werven van donateurs.

2025

Inkomsten RINO groep	500 EUR
Royalties boeken	PM
Voorziene donaties (o.m. Fortior)	PM
<i>Job-shadowing</i>	PM

Zoals hierboven aangegeven, heeft een aantal auteurs afstand gedaan van royalty's van hun publicaties. Het gaat op het moment van schrijven van dit stuk om 4 publicaties, waarvan de eerste eind 2023 (*Liber Amicorum*), de tweede begin 2024 en de derde en vierde eind 2024 verschijnen/verschenen.

Fortior heeft aangegeven voornemens te zijn jaarlijks een bescheiden bedrag te doneren aan de stichting. Daarnaast worden ook donaties verwacht van andere instellingen.